

جایگزین های حبس در حقوق کیفری ایران

هوشنگ محمودی مندولکانی

مؤلف:

انتشارات راه دکتري (همکار سنجش و دانش)

ناشر:

۵۰۰ نسخه

تیراژ:

۱۳۹۶-اول

نوبت چاپ:

۹۷۸-۶۰۰-۴۶۵-۰۵۵-۷

شابک:

کليه حقوق مادي و معنوي از نشر برای مولف محفوظ می باشد

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شابک	: 978-600-465-055-7: ۲۵۰۰۰ ریال
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۸۳۴۷۷
عنوان و نام پدیدآور	: جایگزین‌های حبس در حقوق کیفری ایران/ مولف هوشنگ محمودی‌میدولکانی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات راه دکتري: سمیع و دانش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهري	: ۲۱۹ ص.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۳۰۱-۴۰۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.
عنوان فراداده	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
موضوع	: مجازات‌های جایگزین زندان
موضوع	: Alternatives to imprisonment
موضوع	: حقوق جزا -- ایران
موضوع	: Criminal law -- Iran
موضوع	: مجازات‌های جایگزین زندان -- ایران
موضوع	: Alternatives to imprisonment -- Iran
رده بندی دیویی	: ۶۳۴/۱
رده بندی کنگره	: HV۹۳۷۰۶/م۲ع ۱۳۹۶
سرشناسه	: محمودی‌میدولکانی، هوشنگ، ۱۳۶۶ -
وضعیت فهرست نویسی	: فیا

چکیده

کیفر زندان، به عنوان یکی از مهمترین مجازاتهای کیفری، امروزه پیش از پیش مورد بحث و مناقشه قرار می‌گیرد. امروزه این امر مسلم شده است که مجازات زندان، ناقض حقوق بشر است. چرا که آثار و پیامدهایی دارد که با هدف و غرض اصلی از اعمال مجازات زندان کاملاً متفاوت است. توضیح بیشتر اینکه مجموعه فضا و شرایط زندان نه فقط کمکی به بازپروری شخصیت محکوم و بازگرداندن او به اجتماع نمی‌کند؛ بلکه سبب هتک حرمت شدید و طبعاً آسیبهای روحی و روانی می‌گردد. عمده‌ی از خیال «سوء رفتار زندانیان با زندانیان، نحوه نگهداری زندانیان، فساد در زندان، عدم رعایت بهداشت در زندان و شرایط اسفبار ساختمان زندانها و اشباع زندانها» عواملی است که باعث شده مجازات زندان تأثیری بر اصلاح مجرم و جرم زدائی نداشته باشد. حتی اسباب جرم زائی و مجرم پروری را نیز فراهم آورد. از طرفی حبس به عنوان کیفر در تاریخ تحولات حقوق کیفری یعنی نیمه دوم قرن هیجدهم میلادی به عنوان یک واقعیت گریزناپذیر وجود داشته است. هر چند در طی ادوار مختلف تحولاتی در رویکردها به فاعل مجازات حبس پدید آمده است. حق آزادی که پس از حق حیات اساسی‌ترین حق بشر محسوب می‌شود جایگاه خود را پیدا کرد و بر همین مبنا چهارچوب روابط قوای حاکم بر شهروندان بارها تعریف شد. حقوق شهروندی افزایش یافت و این مسأله موجب قرونی تکالیف حکمرانان شد. از طرف دیگر افزایش آمار زندانیان و مخارج سنگینی که به این دلیل بر دوش دولت گذارده می‌شود، و نیز افزایش جرائم و مفاسد درون زندانها، چندی است که توجه مسئولان و برنامه ریزان و محققان را به خود جلب کرده است. و باعث شده است؛ که یکی از مباحث مطرح شده امروزی، بحث ضرورت زندانی نشدن مجرمان یا به اصطلاح زندانی از جرائم و مجازاتها باشد. کارگزاران قضا به این نتیجه رسیده‌اند؛ که نباید در هر چیزی مجرم را به حبس و زندان محکوم کرد. چرا که این امر نه تنها، نتیجه مطلوب که همان ممانعت از ارتکاب جرم است؛ را نداده بلکه مضرات فراوانی هم داشته است.

واژگان کلیدی: حبس، مجازات، جرم، بازدارندگی، حقوق ایران.

فصل اول: کلیات

۳	۱-۱- مقدمه
۵	۲-۱- بیان موضوع
۸	۳-۱- اهداف و ضرورت
۸	۴-۱- اهداف و کار
۹	۵-۱- سوالات
۹	۶-۱- فرضیه‌ها
۱۰	۷-۱- روش
۱۰	۸-۱- سابقه
۱۱	۹-۱- مشکلات و موانع
۱۱	۱۰-۱- پلان و ساختار

فصل دوم: ماهیت و پیشینه کیفر حبس

۱۴	۱-۲- تعریف زندان
۱۴	۱-۱-۲- زندان در قرآن کریم
۱۵	۲-۲- ماهیت کیفر حبس
۱۶	۱-۲-۲- ماهیت حقوقی حبس (تعزیری، بازدارنده یا حدی)

- ۱۷..... ۲-۲-۲- ماهیت اجبار کنندگی زندان
- ۱۷..... ۳-۲- پیشینه کیفر حبس
- ۱۹..... ۲-۳-۱- زندانها قبل از انقلاب در ایران
- ۲۱..... ۲-۴- اهداف و ویژگی های حبس
- ۲۲..... ۲-۵- ماهیت جایگزین های حبس
- ۲۲..... ۲-۵-۱- ایت تنینی جایگزین های حبس
- ۲۵..... ۲-۵-۲- ماهیت قضاء جایگزین های حبس
- ۲۸..... ۲-۶- اهداف و ویژگی های کیفر حبس
- ۲۹..... ۲-۶-۱- پیش از وقوع جرم
- ۲۹..... ۲-۶-۲- هنگام وقوع جرم
- ۲۹..... ۲-۶-۳- پس از وقوع جرم
- ۳۰..... ۲-۷- تشفی و انتقام
- ۳۰..... ۲-۸- اهداف کیفر حبس
- ۳۱..... ۲-۹- اهداف جایگزین های حبس
- ۳۲..... ۲-۱۰- ویژگی های جایگزین های حبس
- ۳۳..... ۲-۱۰-۱- جامعه‌وی و مشارکتی بودن
- ۳۴..... ۲-۱۰-۲- دو سویه و توافقی بودن
- ۳۵..... ۲-۱۰-۳- قابل بازگشت بودن
- ۳۵..... ۲-۱۰-۴- قابل تعلیق، تبدیل، تخفیف

- ۳۶-۱۰-۲- عدم طرد معجرم از اجتماع.....
- ۳۷-۱۱-۲- شرایط اعمال مجازاتهای جایگزین حبس.....
- ۳۷-۱۱-۲- شرایط مربوط به بزه.....
- ۳۸-۱۱-۲- شرایط مربوط به بزهکار.....
- ۳۹-۱۱-۲- شرایط مربوط به بزه‌دیده.....
- ۳۹-۱۱-۲- وجود جهات تخفیف مجازات.....
- ۴۰-۱۲-۲- پیشینه جایگزین های حبس.....
- ۴۵-۱۲-۲- پیشینه جایگزین های حبس در سیاست جنائی فراملى.....
- ۴۷-۱۲-۲- پیشینه جایگزین های حبس در سیاست جنائی بین المللى.....
- ۵۰-۱۲-۲- پیشینه جایگزین های حبس در سیاست جنائی منطقه‌ائى.....
- ۵۲-۱۲-۲- پیشینه جایگزین های حبس در سیاست جنائی ایران.....

فصل سوم: دلایل رویکرد به جایگزین‌های حبس

- ۵۷-۱-۳- کاستی های و پیامدهای نامطلوب مجازات حبس.....
- ۶۴-۲-۳- کاستی های مجازات حبس.....
- ۶۶-۱-۲-۳- کاستی های ناظر بر اهداف سزادهی و بازدارندگی مجازات حبس.....
- ۶۶-۱-۲-۳- کاستی های ناظر بر هدف سزادهی مجازات حبس.....
- ۶۸-۲-۱-۲-۳- کاستی های ناظر بر هدف بازدارندگی مجازات حبس.....
- ۶۹-۳-۳- فقدان قدرت بازدارندگی حبس از طریق ارباب.....
- ۷۰-۴-۳- فقدان قدرت بازدارندگی حبس از طریق اصلاح و درمان.....

- ۵-۳- نقض اصول کلی حقوق کیفری..... ۷۲
- ۳-۵-۱- مکتب کلاسیک..... ۷۲
- ۳-۵-۲- مکتب نئوکلاسیک..... ۷۳
- ۳-۵-۳- مکتب تحقیقی..... ۷۳
- ۳-۵-۴- مکتب دفاعی..... ۷۴
- ۳-۶- نقض اصل شخصی بودن مجازات..... ۷۵
- ۳-۷- نقض اصل فردی کردن مجازات..... ۷۸
- ۳-۸- محدودیت های مجازات..... ۸۰
- ۳-۸-۱- محدودیت های مادی اقتصادی..... ۸۲
- ۳-۸-۲- محدودیت های ناظر بر توأم جرم و زندان..... ۸۵
- ۳-۹- مشکلات بهداشتی موجود در زندان..... ۸۶
- ۳-۱۰- پیامدهای نامطلوب مجازات حبس..... ۸۶
- ۳-۱۱- پیامدهای نامطلوب اجتماعی حبس..... ۸۹
- ۳-۱۲- جرم زائی محیط زندان..... ۸۹
- ۳-۱۳- از هم پاشیدگی کانون خانواده زندانیان..... ۹۱
- ۳-۱۴- پیامدهای نامطلوب فردی حبس..... ۹۴
- ۳-۱۴-۱- آثار روانی نامطلوب حبس بر زندانی..... ۹۶
- ۳-۱۴-۲- مطرود شدن زندانی از جامعه و از بین رفتن حس مسئولیت..... ۹۷

فصل چهارم: راهکارهای مؤثر بر افزایش بازدارندگی کیفر حبس در حقوق ایران

- ۱-۴- انواع زندان ۱۰۴
- ۱-۱-۴- انواع زندان در آیین نامه‌های زندان ۱۰۵
- ۲-۱-۴- طبقه بندی زندانها بر اساس علت یا موجب زندانی شدن افراد ۱۰۶
- ۳-۱-۴- طبقه بندی امنیتی زندانها (شدت مجازات یا مدت حبس) ۱۰۸
- ۲-۴- تعدیل اجرای مجازات ۱۱۰
- ۲-۱- مفهوم و پیشینه تعلیق اجرای مجازات ۱۱۲
- ۲-۲-۴- مبسوم تعلیق اجرای مجازات و مقایسه آن با مفاهیم مشابه ۱۱۳
- ۳-۲-۴- مفهوم و انواع تعلیق اجرای مجازات ۱۱۴
- ۴-۲-۴- مفهوم تعلیق اجرای مجازات ۱۱۴
- ۵-۲-۴- انواع تعلیق اجرای مجازات ۱۱۶
- ۱-۵-۲-۴- تعلیق یا برائت مشروط ۱۱۷
- ۲-۵-۲-۴- تعلیق نظیر گذشت یا عفو عمومی ۱۱۷
- ۳-۵-۲-۴- تعلیق یا آزادی مشروط ۱۱۸
- ۶-۲-۴- مقایسه تعلیق اجرای مجازات با مفاهیم مشابه ۱۲۰
- ۱-۶-۲-۴- تعلیق ساده مجازات در نظام های کیفری بعد از جنگ جهانی اول ۱۲۱
- ۲-۶-۲-۴- روش نوین تعلیق مجازات در نظام های کیفری بعد از جنگ جهانی دوم ۱۲۲
- ۷-۲-۴- شرایط و پیامدهای تعلیق اجرای مجازات ۱۲۴
- ۱-۷-۲-۴- پیامدهای تعلیق نسبت به محکوم علیه ۱۲۴

- ۱۲۴..... ۲-۷-۲-۴- زوال پیشینه کیفری
- ۱۲۶..... ۸-۲-۴- آثار تعلیق نسبت به مراجع دادگستری
- ۱۲۷..... ۹-۲-۴- شرایط تعلیق اجرای مجازات
- ۱۲۸..... ۱-۹-۲-۴- شرایط ماهوی
- ۱۳۰..... ۲-۹-۲-۴- شرایط شکلی
- ۱۳۱..... ۱۰-۲-۴- مدهای تعلیق اجرای مجازات
- ۱۳۴..... ۱۱-۲-۴- نقد مقررات تعلیق اجرای مجازات
- ۱۳۴..... ۱-۱۱-۲-۴- لغو حکم تعلیق به علت ارتکاب جرم جدید
- ۱۳۵..... ۲-۱۱-۲-۴- لغو حکم تعلیق به علت کشف سابقه محکومیت موثر کیفری
- ۱۳۶..... ۳-۴- آزادی مشروط
- ۱۳۷..... ۱-۳-۴- مفهوم و پیشینه آزادی مشروط
- ۱۴۱..... ۲-۳-۴- مفهوم آزادی مشروط
- ۱۴۳..... ۳-۳-۴- پیشینه آزادی مشروط
- ۱۴۳..... ۴-۳-۴- شرایط و پیامدهای آزادی مشروط
- ۱۴۴..... ۵-۳-۴- شرایط آزادی مشروط
- ۱۴۵..... ۱-۵-۳-۴- شرایط ماهوی آزادی مشروط
- ۱۴۶..... ۲-۵-۳-۴- شرایط شکلی آزادی مشروط
- ۱۴۷..... ۶-۳-۴- پیامدهای آزادی مشروط
- ۱۵۰..... ۷-۳-۴- نقد مقررات آزادی مشروط

- ۴-۴- جزای نقدی ۱۵۴
- ۴-۴-۱- مفهوم و پیشینه جزای نقدی ۱۵۶
- ۴-۴-۲- مفهوم و انواع جزای نقدی ۱۵۶
- ۴-۴-۱-۲- جزای نقدی ثابت ۱۵۸
- ۴-۴-۲-۲- جزای نقدی نسبی ۱۵۹
- ۴-۴-۳- پیشینه جزای نقدی ۱۶۰
- ۴-۱- نقد مقررات جزای نقدی ۱۶۱
- ۴-۵- محرومیت از حقوق اجتماعی ۱۶۳
- ۴-۵-۱- مفهوم و پیشینه محرومیت از حقوق اجتماعی ۱۶۴
- ۴-۵-۲- مفهوم و انواع محرومیت از حقوق اجتماعی ۱۶۶
- ۴-۵-۳- پیشینه محرومیت از حقوق اجتماعی ۱۶۸
- ۴-۵-۴- ماهیت قانونی محرومیت از حقوق اجتماعی ۱۶۸
- ۴-۵-۵- محرومیت از حقوق اجتماعی به عنوان کیفر اصلی ۱۷۱
- ۴-۵-۶- محرومیت از حقوق اجتماعی به عنوان کیفر تبعی ۱۷۴
- ۴-۵-۷- نقد مقررات محرومیت از حقوق اجتماعی ۱۷۹
- ۴-۶- خدمت عام المنفعه یا اجتماعی ۱۸۲
- ۴-۶-۱- مفهوم و پیشینه خدمت عام المنفعه یا اجتماعی ۱۸۳
- ۴-۶-۲- شرایط و پیامدهای خدمت عام المنفعه یا اجتماعی ۱۸۴
- ۴-۶-۳- نقد مقررات خدمت عام المنفعه یا اجتماعی ۱۸۶

۱۸۷	۷-۴- نظارت الکترونیکی
۱۸۸	۷-۴-۱- مفهوم و پیشینه نظارت الکترونیکی
۱۹۱	۷-۴-۲- چگونگی و پیامدهای نظارت الکترونیکی
۱۹۲	۷-۴-۱-۲- چگونگی نظارت الکترونیکی
۱۹۳	۷-۴-۲-۲- پیامدهای نظارت الکترونیکی
۱۹۳	۷-۴-۳- نقد مقررات نظارت الکترونیکی
۱۹۴	۸-۴- جرمه روزانه
۱۹۵	۸-۴-۱- مفهوم و پیشینه جرمه روزانه
۱۹۵	۸-۴-۱-۱- مفهوم جرمه روزانه
۱۹۶	۸-۴-۲-۱- پیشینه جرمه روزانه
۱۹۷	۸-۴-۲- اهداف و فواید جرمه روزانه
۱۹۹	۸-۴-۳- شرایط و پیامدهای جرمه روزانه
۲۰۰	۸-۴-۴- نقد مقررات جرمه روزانه
۲۰۱	منابع و مآخذ